

Senkingen av Ervikvatnet på Stad

ERVIKVATNET og områdene rundt var kjent som botanisk svært rike før senkingen i 1981. Vannet ble senket 1,2 meter for å gjøre det mulig å dyrke opp fuktengene rundt det. I vannet fantes lang- og kortskuddsvegetasjon. Mest artsrike var fuktengene. Spesiell botanisk interesse knyttet det seg til den rike orkidéfloraen.

Undersøkelsene sommeren 1990 tok sikte på å beskrive flora og vegetasjon i dette området ni år etter senkingen. Det blir gitt oversikt over endringene som er skjedd, dessuten foreslås det tiltak som bør iverksettes for å beholde noen av de botaniske verdiene. I tillegg blir det gitt en oversikt over floraen og vegetasjonstypene innen hele nedbørsfeltet.

STOFFET ER HENTET FRA

NINA Forskningsrapport 018

Arnfinn Skogen og Arvid Odland:

«Flora og vegetasjon i og rundt Ervikvatnet, Stad, 9 år etter senkingen, samt en vurdering av Morkadalsvassdragets botaniske verdi i verneplan-sammenheng.»

Naturlig mangfold redusert

Senkingen av Ervikvatnet og kanaliseringen av Litlevatnet har i stor grad redusert det naturlige mangfold og de samlede verneverdiene i og inntil Ervikvatnet. Ennå finnes det likevel betydelige verdier som kan redde med rimelige tiltak.

SETT i sammenheng med resten av Morkadalsvassdraget representerer dette området så store og spesielle naturverdier at det inntar en særstilling her i landet; derfor er det berettiget å gjøre det som er mulig for å ta best mulig vare på verdiene som er knyttet til Ervikvatnet.

Alt som fantes av våtmarksvegetasjon ble borte eller sterkt endret etter senkingen, men noen steder har det etablert seg ny våtmarksvegetasjon.

De største arealene med våtmark finnes i dag rundt restene etter Litlevatnet og de tidligere gruntvannsområdene i nordøstenden av Ervikvatnet.

Orkideene har etablert seg

I disse våtmarkene har også orkideene stormarihand, engmarihand og strandmarihand etablert seg, enkelte steder i relativt stort antall.

De artsrike og botanisk interessante fuktengene som fantes i øvre del av strandsonen, er også blitt sterkt redusert. Sjeldne arter som var karakteristiske innslag, er sterkt redusert eller helt borte fra strandsonene; det gjelder dunhavre, marianøkkeblom, stortveblad, brudespore, hjertegras, marigras og smårørkvein.

Vannvegetasjonen er stedvis fortsatt frodig, men variasjonen er sterkt redusert.

Tiltak er nødvendig

Det som finnes igjen av Litlevatn, har fortsatt botanisk verdi, men uten noen tiltak vil vannet gro til. Skal det beholdes, må det lages en kanal som gir vanngjennomstrømming.

Uten tiltak vil våtmarkene som er etablert i nordøstenden av Ervikvatnet, gro til med høy vegetasjon. Dette vil på kort tid ødelegge arealene der sjeldne orkideer kan vokse og mulighetene for å få etablert en del av de artsrike geolittoralengene som var så viktige før senkingen.

Stormarihand er blant orkideene som har etablert seg i den nye våtmarken.

Foto: ARNFINN SKOGEN

Ennå kan verdier reddes

Ennå kan det gjøres noe for å for å redde de verdiene som er igjen i området. Dels kan forholdene bedres, dels kan det forhindres at de negative konsekvensene forsterkes ytterligere.

DE STØRSTE gjenværende botaniske verdiene ved vannet er knyttet til områdene øst for Kalveneset og restene av Littlevatnet. På de tidligere gruntvannsområdene ved Kalveneset er det skjedd en sterk gjengroing. Næringsrikt og fuktig substrat gjør at det her er utviklet en ujevn, men frodig og tett vegetasjon.

Orkideer utkonkurreres

Dette gjør for eksempel at orkideer som har etablert seg her, vil bli helt utkonkurrert av arter som flaskestarr, elvesnelle, duskmyrull og mjødukt. Vierkratt er også i ferd med å gro ut over deler av denne flaten.

Et tiltak for å forhindre gjengroingen, vil være å slå og høste denne biomassen. Da vil de konkurransesvake artene ha sjanse for å overleve, og mattedannende arter, for eksempel grasarter, vil kunne danne en stabil vegetasjon som både hindrer erosjon og bygger opp et gunstig substrat.

En mindre heving av vannivået vil være

Ervikområdet før senkingen (over) og etter (under).

Foto: VIDAR FLØDE

gunstig for å få reetablert de artsrike fuktengene. Hevingen kombineres med en ombygging av vannutløpet, slik at man får gjenopprettet noen av de naturlige vannfluktuasjonene.

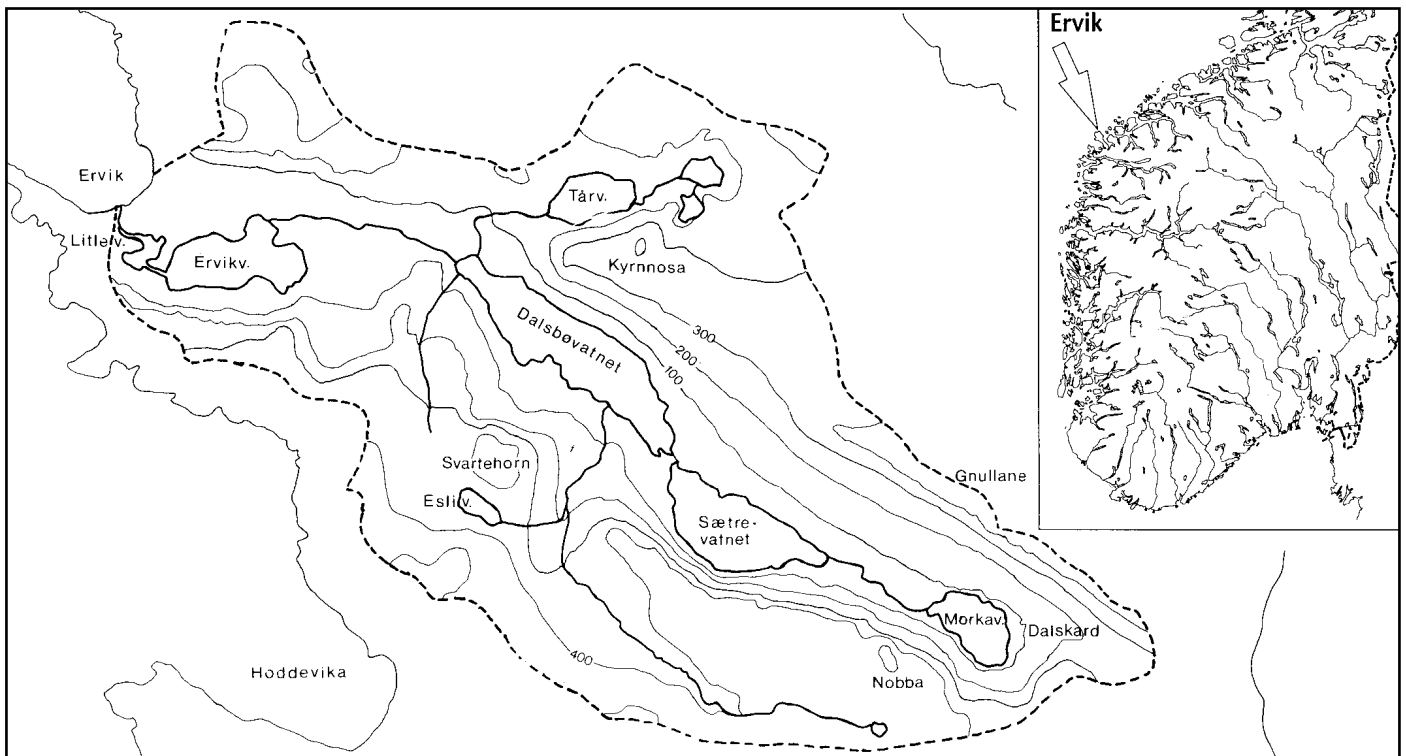
Vegetasjonen gror til

Vegetasjonen i og rundt de resterende delene av Littlevatnet gror til. Dette skyldes uttørring, reduserte vannfluktuasjoner i områdene rundt vannet, og stagnerende

vann med tendenser til gjengroing i selve vannet.

For at det ikke skal gro helt igjen, må det sørges for et gjennomløp av vann fra kanalen som gjør at det blir større vannutveksling. Det bør også renskes ut en del akkumulert organisk materiale i denne «dammen» for å motvirke gjengroing og eutrofiering.

Det vil også bli nødvendig med høsting av geolittoralengene som ved Kalveneset.

Morkadalsvassdraget.

BESTILLING: NINA Forskningsrapport 018 kan bestilles fra NINA v/informasjonsjefen. Porto/eksp. kr. 65,-.